

การศึกษากระบวนการจัดพิมพ์หนังสือ ๔ ระบบเพื่อคัดแปลงใช้กับ
ห้องสมุดด้านการทหารในประเทศไทย

ร้อยเอกหญิง นงลักษณ์ เกตุจรรยา

003690

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๘

I 15846659

**A STUDY OF 4 BOOK CLASSIFICATION SCHEMES FOR ADAPTATION
FOR USE IN MILITARY LIBRARIES IN THAILAND**

Captain Nongluck Ketcharoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษากระบวนการจัดหมู่หนังสือ ๔ ระบบ เพื่อคัดแปลงใช้กับ

ห้องสมุดด้านการทหารในประเทศไทย

โดย

รอยเอกหญิง นงลักษณ์ เกตุจรรยา

แผนกวิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี แพงสภ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ศ.ดร.อมร บุนนาค ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการวิทยานิพนธ์

ศ.ดร.จ.น. ธีระ... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น.ล.จ้อย นันทวีชรินทร์)

ศ.ดร.... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี แพงสภ)

ร.ร.ดร.ดร.ก.น.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต)

ดร.กมล... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมล รุ่งอุทัย)

พ.ท.ดร.... กรรมการ

(พันโทหญิง สุธีรา สุชนิเณ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาระบบการจัดหมู่น้ำส้ม ๔ ระบบ เพื่อคัดแปลงใช้ กับห้องสมุดคานการทหารในประเทศไทย

ชื่อนิสิต รอยเอกหญิง นงลักษณ์ เกตุจรูญ

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ส่ววิตรี แพ่งสภา

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

— เพื่อศึกษาการดำเนินงานของห้องสมุดทหารในประเทศไทย และขอบเขตของ เอกสารทางทหาร

— เพื่อศึกษาลักษณะการจัดหมู่น้ำส้มทางทหารของ ระบบจัดหมู่น้ำส้ม ๔ ระบบคือ ระบบการจัดหมู่น้ำส้มแบบเทศนิยมของคิวอี้, ระบบการจัดหมู่น้ำส้มแบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน, ระบบการจัดหมู่น้ำส้มแบบเทศนิยมสากล และการจัดเอกสารทางทหารของ ศูนย์เอกสารทางทหารของ สหรัฐ

— เพื่อเสนอแนะหลักการจัดเอกสารทางทหารสำหรับใช้ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาเลขหมู่และสัญลักษณ์ทางทหารจากแผนการจัดหมู่น้ำส้ม ๔ ระบบ จากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สํารวจสภาพเอกสารทางทหารจากห้องสมุดทหารที่เลือกเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัย ๑๔ แห่ง รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาสร้างเป็นหลักเกณฑ์การจัดเอกสาร ทางทหาร เสนอให้บรรณารักษห้องสมุดทหารแสดงความคิดเห็นและขอเสนอแนะมาวิเคราะห์และ ปรับปรุงเป็นหลักเกณฑ์การจัดเอกสารทางทหารสำหรับใช้ในประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่าห้องสมุดทหารใช้ระบบจัดหมู่หนังสือ ๒ ระบบ คือ จัดด้วยระบบ
ทศนิยมของคิวอี้ ๑๑ แห่ง และจัดด้วยระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ๓ แห่ง มีบรรณารักษ์
แสดงความคิดเห็นเรื่องปัญหาในการใช้เลขหมู่ทางทหาร ๒๔ คน ในจำนวนนี้เป็นบรรณารักษ์ที่
ใช้ระบบทศนิยมของคิวอี้ ๑๖ คน และเป็นบรรณารักษ์ที่ใช้ระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ๘ คน

ความเห็นของบรรณารักษ์จำนวนมากที่สุด (๑๔ คน) ของกลุ่มที่ใช้ระบบทศนิยมของ
คิวอี้เห็นว่าระบบทศนิยมของคิวอี้มีศัพท์เทคนิคทางทหารน้อยเกินไป ส่วนบรรณารักษ์จำนวนมาก
ที่สุด (๗ คน) ของกลุ่มที่ใช้ระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันเห็นว่าระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน
ให้ความละเอียดของครรชนน้อยเกินไป

สำหรับเอกสารทางทหารของห้องสมุดปรากฏว่าห้องสมุดร้อยละ ๕๗.๑๔ จัดเอกสาร
แยกไว้คนละส่วนจากหนังสือทั่วไป และห้องสมุดอีกร้อยละ ๒๘.๕๗ จัดเอกสารทางทหารรวม
ไว้กับหนังสือทั่วไป แต่ผลจากการวิเคราะห์หาความคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการจัด
เอกสารทางทหาร บรรณารักษ์ร้อยละ ๗๖ มีความเห็นว่าห้องสมุดทหารควรจัดเอกสารทาง
ทหารแยกไว้เป็นส่วนเฉพาะ บรรณารักษ์อีกร้อยละ ๒๐ เห็นว่าควรจัดเอกสารรวมไว้กับหนังสือ
นอกจากนี้บรรณารักษ์ส่วนมากพอใจที่จะจัดเอกสารทางทหารตามหลักเกณฑ์การจัดเอกสารที่ผู้วิจัย
เสนอขึ้น ซึ่งเห็นได้จากค่าเฉลี่ยนำหนักความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาสำรวจแหล่งผลิตเอกสารทางทหารในเรื่องนโยบายการจัดพิมพ์,
ขบวนการในการผลิต, จำนวนเอกสาร ตลอดจนนโยบายในการเผยแพร่แจกจ่ายและระบบการ
ควบคุมเอกสาร เพื่อจะทำให้บรรณารักษ์ได้ทราบแหล่งจัดหาเอกสารได้เปล่าที่มีคุณค่าแก่ห้องสมุด
๒. ควรวิเคราะห์เนื้อหาและขอบเขตของ เอกสารการวิจัยและวิทยานิพนธ์ของสถาบัน
ทางทหารต่าง ๆ เพื่อให้ทราบแนวโน้มและพัฒนาของวิชาทหารในอนาคตได้.

Thesis Title   A Study of 4 Book Classification Schemes for
Adaptation for use in Military Libraries in
Thailand.

Name   Captain Nongluck Ketcharoon

Thesis Advisor   Assistant Professor Savitri Bhangsba

Department   Library Science

Academic Year   1980

ABSTRACT

Purposes :

- To study the administration of the military libraries in Thailand, and the scope of the military documents.

- To study the characteristics of military schedules of 4 book schemes classification; - The Dewey Decimal Classification, The Library of Congress Classification, The Universal Decimal Classification, and the Defense Documentation Center Classification.

- To Recommend the Military Document Classification to be used in Thailand.

Research Method and Procedures

The method of research involved the following procedures; firstly, the study of 4 book classification schemes and notations for military science from books, periodicals and related publications; secondly, a survey of existing military documents from a sample of 14 military libraries; thirdly, the construction of a military documents classification scheme on the basis of the data collected; fourthly,

presentation of the scheme to a panel of military librarians for their comments and suggestions; and finally, an analysis of the comments and suggestions received, and improvements made to the military documents classification scheme for use in Thailand.

Conclusions

The research results indicate that the military libraries studied use two book classification systems, namely, the Dewey Decimal Classification system, used by 11 libraries, and the Library of Congress Classification system, used by 3 libraries. Twenty-four librarians expressed opinions about problems involved in the military classification scheme. Of the 24 librarians, 16 used the Dewey Decimal system, while the rest used the Library of Congress system.

Of those librarians using the Dewey system, the majority (14 librarians) felt that the system lacked a sufficient number of military technical terms. As regards those librarians using the Library of Congress system, the majority (7 librarians) felt that the system had an index which was insufficiently detailed.

The results also show that 57.14% of the military libraries in the sample separate military documents from non-military documents, 28.57% make no separation, while the rest (14.29%) separate some, but not all, military documents from non-military ones. But as far as opinions concerning the arrangement of documents are concerned, 72% of those librarians in the study felt that military documents should be grouped separately from non-military ones, while only 20% felt that the two ought to be grouped together. In any case, the majority were

satisfied with the military documents classification scheme proposed by this writer.

Recommendations :

1. Studies and surveys should be made of the sources of military publications, together with publication policies, production processes, the number of documents printed, as well as distribution policies and documentation control systems. The purpose of these measures is in order that librarians can ascertain which sources provide publications free of charge, while at the same time being of use to their respective libraries.

2. An analysis should be made of what topics are covered, and how extensively, in the various research documents and these of various military institutions, in order to provide information on trends and developments in military science in the future.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำวิตรี
แพงสภ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขอย่างละเอียด นอก
จากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ล. จ้อย นันทวีชรินทร์ รองศาสตรา-
จารย์ ประคอง กรรมสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมลา รุ่งอุทัย และพันโทหญิงสุธีรา สุขนิยม
ได้สละเวลาในการอ่านและให้คำแนะนำในขั้นสุดท้าย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ พันเอก โนรี วงษ์ไทย พันจ่าอากาศเอกหญิงกาญจนา อรรถกฤษณ์
และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
รายการตารางประกอบ	๙

บทที่

๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
ข้อตกลงเบื้องต้น	๖
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๖
นิยามของคำที่ใช้ในการวิจัย	๖
ข้อจำกัดในการวิจัย	๖
๒. การจัดหมู่หนังสือทางทหาร.....	๗
พัฒนาการของแผนการจัดหมู่	๗
ลักษณะของการจัดหมู่หนังสือที่คึก	๑๐
นโยบายในการเลือกใช้ระบบจัดหมู่หนังสือ	๑๕
เลขหมู่หนังสือทางทหารของระบบทศนิยมของคิวอี้	๑๓
เลขหมู่หนังสือทางทหารของระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน	๔๓
เลขหมู่หนังสือทางทหารของระบบทศนิยมสากล	๔๗
การจัดเอกสารของศูนย์เอกสารทางทหารของสหรัฐ	๑๐๘

บทที่

๓. สภาพห้องสมุดและเอกสารทางทหารของห้องสมุดทหารในประเทศไทย	๑๒๕
สภาพห้องสมุดทหารในประเทศไทย	๑๒๕
ห้องสมุดกองบัญชาการทหารสูงสุด	๑๔๑
ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหาร	๑๔๓
ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร	๑๔๕
ห้องสมุดศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร	๑๔๗
ห้องสมุดกรมยุทธศึกษาทหารบก.....	๑๔๘
ห้องสมุดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	๑๕๑
ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง	๑๕๒
ห้องสมุดกรมยุทธศึกษาทหารเรือ	๑๕๔
ห้องสมุดกรมยุทธทหารเรือ	๑๕๕
ห้องสมุดราชนาวีกองเรือ	๑๕๖
ห้องสมุดโรงเรียนนายทหารเรือ	๑๕๘
ห้องสมุดกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ	๑๖๐
ห้องสมุดโรงเรียนนายเรืออากาศ	๑๖๑
ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	๑๖๓
๔. การจัดเอกสารทางทหารในประเทศไทย	๑๖๕
ระบบจัดเก็บเอกสาร	๑๖๖
ข้อดีของการจัดแยกเอกสารโดยเฉพาะ	๑๘๓
ข้อเสียของการจัดแยกเอกสารโดยเฉพาะ	๑๘๔
ระบบจัดกลุ่มหนังสือเอกสารในประเทศไทยตามระเบียบงานสารบรรณ...	๑๘๔
แผนการจัดเอกสารทางทหารสำหรับใช้ในประเทศไทย.....	๑๘๖

บทที่

๕. วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเรื่องการจัดเอกสาร ทางทหารในประเทศไทยของบรรณารักษะทหาร	๑๕๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๕๕
การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๕๖
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๕๘
๖. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๒๑๓
สรุปผลการวิจัย	๒๑๓
อภิปรายผล	๒๑๘
ข้อเสนอแนะ	๒๒๐
บรรณานุกรม	๒๒๓
ภาคผนวก	๒๒๕
ประวัติ	๓๑๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑.	ประเภทของสมุด	๑๒๕
๒.	ฐานะของห้องสมุด	๑๓๐
๓.	วิวัฒนาการบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ	๑๓๒
๔.	จำนวนสิ่งพิมพ์โดยเฉลี่ย	๑๓๓
๕.	ระบบจัดหมู่หนังสือ	๑๓๔
๖.	การจัดเก็บเอกสาร	๑๓๕
๗.	งบประมาณและภาวะการเงิน	๑๓๖
๘.	จำนวนเงินงบประมาณ	๑๓๗
๙.	แสดงสถิติผู้ใช้บริการห้องสมุด	๑๓๘
๑๐.	ตารางแสดงจำนวนหัวเรื่อง เอกสารทางทหารของห้องสมุดทหาร	๑๖๕
๑๑.	การเปรียบเทียบเลขหมู่ทางทหารของระบบจัดหมู่หนังสือ ระบบ ทศนิยมของคิวอี้ ระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ระบบทศนิยม สากล และการจัดเอกสารทางทหารของศูนย์เอกสารทางทหาร ของสหรัฐกับเกณฑ์หัวเรื่องทางทหารในประเทศไทย	๑๓๕
๑๒.	ระยะเวลาที่บรรณารักษ์ปฏิบัติงานอยู่ในห้องสมุดทหาร	๑๔๘
๑๓.	แสดงจำนวนเอกสารทางทหารที่มีอยู่ในห้องสมุด	๑๔๕
๑๔.	การจัดเอกสารทางทหารของห้องสมุด	๒๐๐
๑๕.	แสดงระบบจัดเก็บเอกสารทางทหารของห้องสมุดที่แยกเอกสาร ทางทหารไว้เป็นส่วนเฉพาะ	๒๐๑
๑๖.	แสดงระบบจัดเก็บเอกสารทางทหารของห้องสมุดที่จัดเอกสารทั้ง แบบรวมกับหนังสือทั่วไปและแยกไว้เป็นส่วนเฉพาะ	๒๐๒
๑๗.	ความเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับความสมบูรณ์ของเนื้อหาวิชาทหาร ของระบบทศนิยมของคิวอี้และระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน	๒๐๓

ตารางที่

๗

หน้า

๑๘.	ความเห็นของบรรณารักษ์ เรื่องการเรียงลำดับเนื้อหาทางทหารของระบบทัศนียภาพของคิวและระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน	๒๐๘
๑๙.	ความเห็นของบรรณารักษ์ เรื่องสัญลักษณ์ทางทหารของระบบทัศนียภาพของคิวและระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน	๒๐๘
๒๐.	ความเห็นของบรรณารักษ์ เรื่องศัพท์เทคนิคทางทหารของระบบทัศนียภาพของคิวและระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน	๒๐๘
๒๑.	ความเห็นของบรรณารักษ์ เรื่องความละเอียดของครรชนของระบบทัศนียภาพของคิวและระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน	๒๐๘
๒๒.	ความเห็นของบรรณารักษ์ เกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารทางทหาร	๒๐๖
๒๓.	คำแนะนำนำหน้าเห็นของบรรณารักษ์ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดเอกสารที่เสนอขึ้น	๒๐๓
๒๔.	เหตุผลประกอบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดเอกสารทางทหาร	๒๐๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย